

5.

ETSI TOTUUS VERKOSTA

Valeuutiset-termillä viitataan erilaisiin epätarkkoihin tai harhaanjohtaviin tietoihin. Esimerkiksi satiiri, huonosti tutkittu tai vahvistamaton sisältö, huijaukset ja petokset saattavat sisältää tällaisia tietoja. Valeuutisia ei aina levitetä vahingoittamistarkoituksessa. Riippumatta jakamisen syistä tulos on kuitenkin yleensä sama: uutisen vastaanottavat ihmiset uskovat, että jokin vale on oikeasti totta tai että tapahtui jotakin, mitä ei tosiasiaa koskaan tapahtunut.

Parihimmillaan se voi olla hauska meemi. Pahimmillaan se voi olla virheellistä terveystietoa tai väärää poliittista tietoa.

Vaikka kuinka yrittäisit tutkia ja esittää kriittisiä kysymyksiä lukemistasi artikkeleista, saatat silti olla hämmentynyt. Muista kuitenkin: et ole yksin!

Kaikkien panosta tarvitaan

Vaikkei verkkosivusto tunnustaisi omia virheitään, ei se tarkoita sitä, että se ei tekisi niitä. Itse asiassa luotettavimmat julkaisut ovat erityisen varovaisia totuuden suhteen, ja ne työllistävät ihmisiä tai kokonaisia osastoja, joiden ainoa tehtävä on faktojen tarkastaminen.

Etsi lähteitä, jotka korjaavat virheensä. Vielä parempi, jos korjaus mainitaan artikkelin alussa ja jaetaan sosiaalisessa mediassa, joten se ei ole turhan hankalasti löydettävissä.

datadetoxkit.org #datadetox

Tuotteen takana

TACTICAL
TECH

Yhteistyökumppanit:

Rahoittajana
Euroopan unioni

6.

PUHKaise KUPLASI

Kun verkkosivustot ja sovellukset ovat rakentaneet kiinnostuksen kohteittesi perusteella sinusta profiilin, saatat joutua ns. suodatinkuplaan. Tällöin palvelut tarjoavat sinulle lisää samanlaisia tarinoita, joita olet napsauttanut aiemmin. Kuinka tämä käytäntö rajoittaa tai muuttaa sitä, mistä kuulet ja mitä näet?

Suodatinkuplaan päätyminen voi saada ihmiset näkemään täysin erilaisia tarinoita, uutisotsikoita, artikkeleita ja mainoksia, kuten interaktiivinen artikkeli Blue Feed, Red Feed (graphics.wsj.com/blue-feed-red-feed) osoittaa.

Jos tiedät, että katselet algoritmisesti kuratoitua sisältöä, joka on suunniteltu erityisesti sinulle käyttämässäsi sovelluksissa ja verkkosivustoilla, seuraa kysymys: kuinka voit rikkoa kuplasi?

Anna muutoksen tuulien puhaltua ja sekoita uutisisältöä

Hyvä tapa räjäyttää suodatinkupla on tilata palveluita, jotka kokoavat uutisia ja tietoja useista lähteistä ja monipuolisista näkökulmista. Sellaiset RSS-syötteet, foorumit ja postituslistat, jotka jakavat tietoja monista eri näkökulmista ja teemoista, voivat auttaa sinua näkemään maailman kuplasi ulkopuolella. Voit aloittaa lukemalla vaikkapa Global Voices (globalvoices.org) -sivustoa ja The Syllabus (the-syllabus.com) -sivustoa.

Sovellukset, verkkosivustot ja verkkomedia saattavat olla välttämättömiä, kun haluat lukea uutisia, etsiä elämää helpottavia vinkkejä tai nauttia viihdestä. Mutta kaiken sisällön keskellä voi olla hankalaa löytää juuri se tieto, jota etsit.

Lisäksi voi olla vaikea erottaa fakta ja fiktiio verkkovideoista, -kuvista tai -artikkeleista. Persoonallisuustestit, jotka yrittävät profiloida sinua, järkyttävät otsikot ja muokatut valokuvat tai videot, jotka saattavat vakuuttaa sinut täysin toisenlaisesta

todellisuudesta, ovat esimerkkejä siitä, että verkossa näkemäsi asiat eivät aina ole sitä miltä näyttävät.

Tässä Data Detox -osiossa tutkitaan väärää tietoa koskevia aiheita ja trendejä. Aloitamme tutustumalla tarkemmin jokaisen omaan vastuuseen ja sen jälkeen käsittelemme aiheita laajemmin. Samalla annamme neuvoja, miten navigoida kaiken tämän keskellä.

Aloitetaan!

6 VINKKIÄ VÄÄRÄN TIEDON VÄLTÄMISEKSI VERKOSSA

D A T A
D E T O X
K I T

1.

YMMÄRRÄ OMAN VAIKUTUKSESI MERKITYS

Tykkääminen, jakaminen, uudelleentwiittäminen ja edelleenjakaminen ovat kaikki tapoja olla vuorovaikutuksessa verkossa näkemiesi asioiden kanssa, ja sinun tekemisilläsi on suuri vaikutus. Kun tarpeeksi moni ihminen näkee kuvan, videon tai postauksen, se leviää nopeasti ja muuttuu ns. viraaliksi.

Pysähdy hetkeksi ja kysy itseltäsi: **Miten minä vaikutan verkossa?** Milloin viimeksi olen lähettänyt näkemäni järkyttävän tai hauskan artikkelin, otsikon, videon tai kuvan vain muutamassa sekunnissa ystävilleni? Tutkijat ovat havainneet, että viraaleiksi päätyvät tarinat ja kuvat ovat todennäköisimmin niitä, jotka saavat sinut tuntemaan pelkoa, inhoa, kunnioitusta, vihaa tai ahdistusta. Jos teit juuri näin tänä aamuna, älä huoli!

Jakaminen on välittämistä

Jakaminen on tapa osallistua. Kun jaat jotain (mitä tahansa), mahdollistat julkaisun muuttumisen viraaliksi. Entä jos se osoittautuikin esimerkiksi valeuutiseksi, haluatko todella, että nimesi ja maineesi liitetään siihen? Ennen kuin jaat linkin, mieti, levitätkö jotakin valheellista, tuhoavaa tai vihamielistä.

2.

HARKITSE TARKKAAN ENNEN KUIN TEET PERSOONALLISUUSTESTIN

Milloin viimeksi näit testin (joko teksti- tai valokuvasuodattimissa), jonka avulla saisit selville esimerkiksi

- mikä vuosikymmen olet
- mikä on voimaeläimesi
- ja niin edelleen ja niin edelleen!

Vaikka on täysin mahdollista, että testi on vain hauska ja suunniteltu viihteeksi, on myös mahdollista, että kysymykset on muotoiltu huolellisesti keräämään tietoja persoonallisuutesi luokittelemiseksi ns. psykometristen mallien mukaisesti.

Vastauksesi vaikkapa Mikä Simpsonien hahmo olet? -testiin ja muut tavat, joita selaimet, sovellukset tai muut liitetyt tuotteet, kuten kanta-asiakaskortit, valvovat, voivat antaa analytikoille käsityksen siitä, millainen henkilö olet ja mistä asioista välität. Näin ne pystyvät vaikuttamaan siihen, että ostat esimerkiksi kenkäparin, tai jopa rakentamaan profiilin sinusta saadakseen selville, miten pystyisivät vaikuttamaan äänestyskäyttäytymiseesi seuraavissa vaaleissa.

Pidä salaisuudet salaisuuksina

Kun ajattelet yksityisiä tietoja, ensimmäisenä mieleesi tulevat varmasti salasana, henkilötunnus ja pankkitilin numero. Pelkosi, ärsytyksen aiheisi tai tavoitteesi ovat kuitenkin myös yhtä henkilökohtaisia asioita. Data-analytikit pitävät näitä yksityiskohtia arvokkaina tietoina, jotka kertovat sinusta ihmisenä. Harkitse tarkasti aina, ennen kuin annat tällaisia tietoja itsestäsi kyselyiden tai persoonallisuustestien avulla.

3.

ÄLÄ TARTU SYÖTTIIN

Klikkiotsikko on termi, jota käytetään kuvaamaan sensaatiomaisia, epärehellisiä tai keksittyjä otsikoita, joiden tarkoituksena on provosoida ihmisiä napsauttamaan otsikkoa tai linkkiä. Mitä enemmän huomiota artikkeli, video tai kuva kerää, sitä enemmän rahaa sen avulla todennäköisesti ansaitaan. Tämä tarkoittaa sitä, että sisällöntuottajien tarkoituksena on sanoa mitä tahansa, jotta napsautat tai jaat heidän sisältöään.

Käyttämäsi alustat (kuten Facebook ja Instagram) luovat sinusta henkilöprofiilin, Sen perusteella saatat saada räätälöityjä otsikoita, jotka on luotu aiheuttamaan sinussa tuntemuksia, jotka puolestaan todennäköisesti saavat sinut napsauttamaan otsikkoa.

Klikkiotsikoita voi esiintyä myös väärien tietojen yhteydessä, mutta ei aina. Kun alat tunnistaa klikkiotsikoita, huomaat, että niitä on kaikkialla: YouTubessa, blogeissa ja iltapäivälehdissä.

Etsi tietojen lähde

Kun törmään klikkiotsikkoon, älä katso pelkkää otsikkoa. Jos linkki näyttää turvalliselta, napsauta artikkelia ja selvitä, kuka jutun kirjoitti, milloin se julkaistiin ja mihin lähteisiin siinä viitataan. Voi olla, että artikkeli sisältää huomautuksen maksetusta sisällöstä tai mainoksista, tai se saattaa olla luokiteltu mielipidekirjoitukseksi. Nämä yksityiskohdat voivat auttaa päättämään, onko koko juttu jakamisen arvoisen.

4.

VARO VÄÄRENNÖKSIÄ

Deep fakes eli koneelliset väärennökset ovat videoita, äänileikkeitä tai kuvia, joita on muutettu digitaalisesti, tyypillisesti korvaamaan jonkun kasvon tai liikkeen tai muuttamaan heidän sanojaan. Vaikka deep fakes on uusi termi, tällaisia väärennöksiä on oikeastaan ollut olemassa muodossa tai toisessa kautta aikojen. Niin sanottujen halpojen väärennösten luominen on vieläkin helpompaa. Ne ovat harhaanjohtavaa sisältöä, joka ei vaadi kehittyneitä tekniikkaa, vaan luodaan yksinkertaisesti lisäämällä vääriä otsikko valokuvaan tai videoon tai käyttämällä vanhentunutta sisältöä kuvaamaan nykyistä tapahtumaa.

Saattaa tuntua mahdottomalta todella torjua väärennöksiä, mutta voit tehdä jotakin hyvin tärkeää: pidä jalat maassa.

Pidä jalat maassa ja perehdy asioihin

Aivan kuten klikkiotsikoidenkin kohdalla, älä usko kaikkea. Jos näkemäsi video tai valokuva näyttää yllättävältä tai sokeeraavalta, tunnista tunteesi ja mieti, onko asiassa koira haudattuna. Jos huomaat, että näet saman kuvan useasti tai se on jaettu sinulle useita kertoja, on ehkä syytä etsiä kuvan oikea lähde.

Silloin on syytä kysyä tarkennuksia: kuka tämän julkaisi (mikä verkkosivusto, kuka on tekijä)? Milloin se julkaistiin? Jos kyseessä on kuva, tee käänteinen kuvahaku TinEye -sivustolla ja katso, mistä muualta kuva löytyy.

Tarkista muut uskottavat uutislähteet ennen kuin pidät sitä totena ja jaat sen ystäville ja perheellesi.